SLOVENSKÁ ADVOKÁTSKA KOMORA

ODPORÚČACIE STANOVISKO

Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory k ochrane dôvernosti vzťahu advokáta a klienta pri požiadavkách orgánov verejnej moci adresovaných klientovi

I. Účel a dôvod prijatia odporúčania

Slovenská advokátska komora zaznamenala v aplikačnej praxi prípady, v ktorých orgány verejnej moci požadujú od klientov advokátov informácie o právnom poradenstve, najmä identifikáciu advokátov alebo advokátskych kancelárií, predmet a účel poskytovaných právnych služieb, prípadne iné údaje spôsobilé odhaliť obsah alebo existenciu právneho poradenstva.

Takýto postup vyvoláva zásadné otázky o rozsahu ochrany advokátskeho tajomstva a dôvernosti právneho poradenstva, najmä v situáciách, keď by rovnaké informácie nebolo možné legitímne požadovať priamo od advokáta.

Cieľom tohto odporúčacieho stanoviska je poskytnúť výklad ochrany dôvernosti právneho poradenstva, poskytnúť advokátom oporu pri ochrane práv ich klientov a predísť obchádzaniu advokátskeho tajomstva prostredníctvom požiadaviek adresovaných klientom.

II. Právny rámec ochrany dôvernosti právneho poradenstva

1. Národné právo

Podľa § 23 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii je advokát povinný zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s výkonom advokácie, ak zákon neustanovuje inak.

Advokátske tajomstvo je neoddeliteľne späté s ústavne zaručeným právom na súkromie a dôvernosť komunikácie podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a s právom na spravodlivý proces.

2. Právo Európskej únie a Dohovor

Článok 7 Charty základných práv Európskej únie a článok 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd garantujú dôvernosť komunikácie, pričom judikatúra Súdneho dvora Európskej únie a Európskeho súdu pre ľudské práva priznáva posilnenú ochranu komunikácii medzi advokátom a klientom.

Súdny dvor Európskej únie opakovane zdôraznil, že ochrana podľa článku 7 Charty sa vzťahuje nielen na obsah právneho poradenstva, ale aj na jeho existenciu vrátane totožnosti advokáta a skutočnosti, že ku konzultácii došlo, a že túto ochranu nemožno obchádzať ani nepriamymi mechanizmami, ktoré formálne neukladajú povinnosť advokátovi, ale vedú k sprístupneniu informácií pochádzajúcich z dôverného vzťahu advokát – klient (napr. rozsudky SD EÚ vo veciach C-694/20, Orde van Vlaamse Balies, C-432/23, F SCS, a C-623/22, Belgian Association of Tax Lawyers a i.).

Rovnako Európsky súd pre ľudské práva považuje dôvernosť komunikácie medzi advokátom a klientom za jeden zo základných predpokladov práva na spravodlivý proces, pričom zásahy do tejto dôvernosti podliehajú obzvlášť prísnym požiadavkám zákonnosti, nevyhnutnosti a primeranosti (napr. Pietrzak a Bychawska-Siniarska proti Poľsku, Bersheda a Rybolovlev proti

Monaku, Kırdök a ostatní proti Turecku).

Tento výklad je aj v súlade s odporúčaním CCBE týkajúcim sa ochrany dôvernosti informácií klienta, podľa ktorého by popretie ochrany dôvernosti komunikácie medzi advokátom a klientom viedlo k odopretiu prístupu k právnemu poradenstvu a spravodlivosti; rešpektovanie advokátskeho tajomstva je preto nevyhnutným predpokladom práva na spravodlivý proces podľa článku 6 Dohovoru a práva na rešpektovanie súkromného života a korešpondencie podľa článku 8 Dohovoru, ktorý poskytuje posilnenú ochranu výmenám medzi advokátom a klientom.

III. Ochrana dôvernosti sa viaže na informáciu, nie na osobu

Slovenská advokátska komora považuje za rozhodujúce, že ochrana advokátskeho tajomstva a dôvernosti právneho poradenstva má objektívnu povahu – viaže sa na informáciu ako takú, nie na osobu, od ktorej je informácia požadovaná.

Ak by ochrana dôvernosti platila výlučne vo vzťahu k advokátovi, vznikla by neodôvodnená nerovnováha – orgán verejnej moci by nemohol získať informáciu od advokáta, tú istú informáciu by však mohol získať od klienta. Takýto výklad obchádza zmysel advokátskeho tajomstva, popiera jeho účel ako garancie dôvery medzi advokátom a klientom a oslabuje výkon práva na právnu pomoc, ako ho chráni právo Európskej únie a Dohovor.

Z tohto dôvodu musí byť informácia chránená u advokáta chránená rovnakým spôsobom aj u klienta, ak ide o identickú dôvernú komunikáciu.

IV. Povinnosť súčinnosti a jej hranice

Povinnosť súčinnosti voči orgánom verejnej moci nemá absolútny charakter. Informácie možno vyžadovať len na zákonom ustanovený účel, v nevyhnutnom a primeranom rozsahu a spôsobom rešpektujúcim základné práva.

Ak orgán verejnej moci požaduje informácie, ktoré nesúvisia s plnením jeho zákonnej pôsobnosti, alebo sú spôsobilé odhaliť právnu stratégiu, procesné úvahy či existenciu právneho poradenstva, nejde o legitímny výkon verejnej moci, ale o zásah do ústavne chránenej dôvernosti právneho poradenstva, ktorý je v rozpore s článkom 7 Charty a článkom 8 Dohovoru.

V. Konflikt rolí orgánu verejnej moci a princíp rovnosti zbraní

Osobitne závažná situácia nastáva v prípadoch, keď je orgán verejnej moci, ktorý informácie požaduje, zároveň procesnou protistranou klienta v súdnom alebo inom konaní.

Získavanie informácií chránených advokátskym tajomstvom prostredníctvom administratívnych alebo dohľadových oprávnení narúša princíp rovnosti zbraní a obchádza procesné pravidlá dokazovania, čo je nezlučiteľné s právom na spravodlivý proces garantovaným článkom 6 Dohovoru a článkom 47 Charty. Takýto postup nemožno legitimizovať poukazom na všeobecné oprávnenia orgánu verejnej moci.

VI. Odporúčania pre advokátov a klientov

Slovenská advokátska komora odporúča advokátom:

1. neposkytovať a nesprostredkúvať informácie, ktoré by porušovali dôvernosť právneho poradenstva, ani v prípade, že výzva je formálne adresovaná klientovi;
2. upozorniť klienta, že nie je povinný sprístupniť informácie chránené základnými právami; odmietnutie poskytnutia informácií má byť založené na ochrane práva na súkromie a spravodlivý proces;
3. v sporných prípadoch využiť podporu Slovenskej advokátskej komory.

VII. Záver

Dôvernosť vzťahu medzi advokátom a klientom predstavuje jeden zo základných pilierov právneho štátu. Nemožno ju relativizovať ani obchádzať procesnými postupmi, ktoré formálne smerujú na klienta, ale materiálne zasahujú do advokátskeho tajomstva.

Slovenská advokátska komora považuje ochranu dôvernosti právneho poradenstva za nevyhnutnú podmienku výkonu advokácie a ochrany práv klientov a je pripravená ju dôsledne presadzovať.

***